

אהרן הכהן

במדבר לג: (לו) ניסעו מקדש ניסעו בהר הקר בקצה ארץ אדום: (לח) ופעל אהרן הפהן אל הר הקר על פי דוד ונמת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים **בהקדש התמישי באחד לחדש:** (לט) ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר הקר: (מ) וישמע הפנעני מלך ערד והוא ישב בפגב בארץ פנעו בבא בני ישראל: (מא) ניסעו מהר הקר ניסעו בצלמנה:

במדבר כ, כט: ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויכפו את אהרן שלשים יום **כל בית ישראל:** (א) וישמע הפנעני מלך ערד ישב הפגב כי בא ישראל דרך האמורים וילקחם בישראל וישב ממנו שבי: (ב) וידר ישראל נדר לידוד ויאמר אם נתן תמן את העם הזה בנדי ונתרמתי את עריהם: **רש"י:** וישב ממנו שבי - אינה אלא שפחה אחת:

ספר חסידים ט: אם תראה בית של צדיק או בהכנס חרב, או רשעים דרים בו, דע שישראל היו דרים בו דרך בזיון. וכן בהמ"ד שנוהגים בו קלות ראש, סופו נופל ביד ערלים, דיו לעבד שיהא כרבו, כי לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל, שנאמר (ירמ' ז יא) המערת פריצים היה הבית הזה, ואח"כ וארוה כל עוברי דרך. **לעולם לא יעשו הערלים רעה, אלא א"כ יעשו ישראל תחילה רעה ביניהם זה לזה. ולא יתבזו ת"ת אא"כ יבזו זה לזה תחילה.**

רש"י ית: ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו.

שלה"ק: כתיב הוד והדר לפניו. ומפורש דבר זה כי הדר לשון הדרן, כלומר הוד והיפוך ההוד הוא דוח. ופירש הזוהר כי על זה נאמר כל היום דוח, ועל זה רומז והודי נהפך למשחית, כי מן הוד נעשה דוח כשתהפכנו. על זה היה דוח לבנו, כל היום דוח הוד שהוא אלף ה'. (שכל אלף הוא מספירה אחד מחסד עד יסוד, ועיקר חורבן באלף ה' בחינת הוד נתנני שוממה כל היום דוח יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה).

אבות דרבי נתן פרק יב: (ג) אוהב שלום כיצד מלמד שיהא אדם אוהב שלום בישראל בין כל אחד ואחד כדרך שהיה אהרן אוהב שלום בין כל אחד ואחד שנא' תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. כשהיה אהרן מהלך בדרך פגע בו באדם רשע ונתן לו שלום למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אמר אוי לי היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה. וכן שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה הלך אהרן וישב אצל אחד מהם אמר לו בני ראה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו ואמר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. והלך אהרן ויושב אצל האחר וא"ל בני ראה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו ואומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה גפפו ונשקו זה לזה לכך נאמר ויבכו את אהרן ל' יום כל בית ישראל:

(ד) מפני מה בכו ישראל את אהרן שלשים יום אנשים ונשים מפני שדן אהרן דין אמת לאמיתו, מניין לא אמר לאיש שסרחת ולא לאשה שסרחת, לכך נאמר ויבכו אותו כל בית ישראל. אבל משה שמוכחן בדברים קשים נאמר ויבכו בני ישראל את משה. ועוד כמה אלפים היו בישראל שנקראו שמם אהרן שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם, שהיה משים שלום בין איש לאשתו ומזדווגין זה עם זה והיו קורין שם הילוד על שמו. וי"א לכך נאמר ויבכו את אהרן ל' יום כל בית ישראל שכל מי שרואה משה רבינו שיושב ובוכה מי לא יבכה.

הרחב דבר ויקרא כא ו: קדשים יהיו לאלהיהם. קדושה הוא פרישות מאנשים לשם ה'. בכל ענין שמתקדש ש"ש עי"ז שנוהגים כך היינו שיהיו מצוינים במדות טובות ובצניעות וכדומה, לאפוקי שלא יהיו מובדלים מאנשים בדבר שאין בזה קידוש ש"ש ואין זה אלא גאווה והתרברבות. ויחזקאל הנביא בסי' מ"ד אמר ובצאתם אל החצר החיצונה אל החצר החיצונה אל העם יפשוטו את בגדיהם אשר המה משרתים במ והניחו אותם בלשכות הקודש ולבשו בגדים אחרים ולא יקדשו את העם בבגדיהם. אין הפ' ולבשו בגדים אחרים בגדי חול פשיטא שלא ילכו ערומים וגם מה זה ולא יקדשו את העם בבגדיהם הרי בגדי קודש אסור ללבוש בל"ז בחוץ. אלא ה"פ ולבשו בגדים אחרים שלא ילבשו בגדי חול בצורת בגדי כהונה אלא ילבשו בגדים הנהוג בכל העם. ועי"ז נתן טעם שלא יקדשו את העם בבגדיהם אם ילכו בבגדי כהונה יפרישו את העם מהם בראותם הכהנים מלובשים בגדי כהונה כמו בשעת עבודה וכ"ז רמז הכתוב כאן שקדושתם מן העם יהיו רק לאלהיהם לשם כבוד שמים ולא לכבוד עצמן.

צדה"צ הצת: מי שאוהב את התורה התורה אוהבתו גם כן כמו שנאמר (משלי ח יז) אָנִי אֶהְיֶה אֶהְיֶה אֶהְיֶה וּמִשְׁתַּרְי יִמְצָאֲנִי ומגלת לו כל סתריה ורזי התורה כמו החשוך לחשוך. **וכן האוהב ישראל הן אוהבין אותו כמו שאמרו באהרן אוהב את הבריות ולכן נאמר בו ויבכו אותו כל בית ישראל כדרשת חז"ל וכמו שנאמר כמים הפנים וגו' ומגלין לו כל רזין הגנוזין בנפשות ישראל:** וזה טעם ונשא אהרן את שמות בני ישראל וגו' כי השם הוא שורש כח חיות נפשו במקורה ומקום אצילותה למעלה מעלה. **וללב אהרן האוהב ישראל גלויים סודות כל הנפשות בשורשן. ועל ידי זה מתגלין לו כל חללי עלמא שהיו שואלין באורים ותומים והאותיות בולטיין פירוש שיש בליטה בלב להאוהב ישראל על ידי שמות בני ישראל לדעת רצון השם יתברך בהנהגת העולם דבר בעתו בכל דור ודור.** שעל זה מורין נפשות ישראל שבכל דור.

תפארת שלמה פסח: אמר ר' יוסי מימי לא עברתי על דעת חבירי יודע אני בעצמי שאינני כהן ואם אמרו לי עלה לדוכן אני עולה (שבת קיח, ב). ואמר ר' יוסי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי פרש"י לראות מי יעמוד אחרי כי אף בפני הבעלים אני אומרה. הנראה בקישור ב' המאמרים האלו וגם איך שייך שיאמרו לו עלה לדוכן למי שאינו כהן. אך הנה כת' (במדבר ו, כג) כה תברכו את בני" (סוטה לח, א) בלשון הקודש. הכוונה בזה כי האיש הצדיק אשר לשונו לשון הקודש לא רגל על לשונו לדבר שום לשה"ר חלילה על שום אחד מבנ"י זהו הראוי לברך את בני" באהבה שאוהב את בני" אבל מי שפוגם חלילה את לשונו בדברים האסורים איך תשרה הברכה על לשונו וברכתו. כי בברכתו את בני" צריך להמשיך עליהם חסדים טובים לאמור כי כולם אוהבים כולם ברורים כולם קדושים וראויים לברכה לכן איש צדיק כזה כר"י שנשמר כל ימיו מלדבר לשה"ר חלילה על שום אחד מבנ"י לו נאה לברך את בני" באהבה כי כולם טובים בעיניו והוא הלשון הקודש האמור בברכת כהנים וכמ"ש וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת. פ"י כשבא לברך את העם אז ירד מענין עשות החטאת לבל יעלה זכרם שחטא שום בר ישראל חלילה ואהרן הוא הרודף שלום לכל ישראל הוא שנצטוו לברכם. וזהו שאר"י כשבאו אצלו שהוא צדיק הדור לברך את שום אחד מהם אמר יודע אני בעצמי שאינני כהן וצדיק ואעפ"כ ברכתם. ואר"י מעולם לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי לדבר ח"ו שום לשה"ר חלילה על שום אדם מבנ"י לכך לי נאה לברך את ישראל:

זוה"ק ח"ג קמז: תאנא כל כהן דלא רחמין ליה עמא לא יפרוס ידוי, ועובדא הוה בחד כהן דקם ופרים ידוי, ועד לא אשלים אתעביד תלא דגרמי, מ"ט, משום דלא בריך בחביבותא, וקם אחר ופרים ידוי, וברוך, ואתתקן ההוא יומא, כל כהן דהוא לא רחים לעמא, או עמא לא רחמין ליה, לא יפרוס ידוי לברכא לעמא, דכתיב טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך, אלא יברך:
מ"א או"ח קכא: (יח) לברך את עמו ישראל באהבה. נ"ל דפירושו כמ"ש בזוהר כל כהן דלא רחים לעמא ליה לא ישא כפיו:

דעת זקנים במדבר לה כ: כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכה"ג - פשט כדי שלא יהיו העולם מרננין על הכה"ג כשיראו הרוצח יוצא חוץ לעיר מקלטו ואומרים ראו זה שהרג הנפש ואין כה"ג עושה בו נקמה, ועליו הדבר חל כדכתיב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, אבל כשמת הכה"ג אין לחוש על הכהן הבא אחריו כי מה ירננו עליו אחרי שלא נעשה בימיו:

רבנו בחיי במדבר לה כה: וישב בה עד מות הכה"ג. דרשו חז"ל תלה הכתוב כפרתו של רוצח בשוגג במיתתו של כה"ג, מפני שהוא מכפר על כל ישראל והיה לו לבקש רחמים על בני דורו ולא בקש, והרי עוון הרציחה שאירע בימיו. ועוד שמיתתו של כה"ג נחמה לקרובו של נרצח שלא יחם לבבו עוד ולא ידאגו עליו כל כך. ועוד דרשו בו לפי שהכה"ג הוא סיבה להשרות שכינה בישראל להאריך ימיהם והרוצח סיבה לסלק השכינה מישראל ולקצר את ימיהם ואינו כדאי שיעמוד לפני הכה"ג:

ויקרא"ר י, ג: רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא פתר קריא באהרן בשעה שעשו ישראל אותו מעשה בתחלה הלכו אצל חור אמרו לו קום עשה לנו אלהים כיון שלא שמע להן עמדו עליו והרגוהו... ואח"כ הלכו אצל אהרן אמרו לו קום עשה לנו אלהים כיון ששמע אהרן כן מיד נתיירא הה"ד וירא אהרן ויבן מזבח לפניו נתיירא מהזבחה לפניו, אמר אהרן מה אעשה הרי הרגו את חור שהיה נביא עכשיו אם הורגים אותו שאני כהן מתקיים עליהם המקרא שכתוב אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא ומיד הם גולין, ד"א וירא אהרן מה ראה אם בונין הם אותו זה מביא צרור וזה אבן ונמצאת מלאכתם כלה בבת אחת מתוך שאני בונה אותו אני מתעצל במלאכתי ורבינו משה יורד ומעבירה לע"ז, ומתוך שאני בונה אותו אני בונה אותו בשמו של הקב"ה הה"ד ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר, חג לעגל מחר אין כתיב כאן אלא חג לה' מחר, ד"א וירא אהרן מה ראה אמר אהרן אם בונין הן אותו הסרחון נתלה בהן מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בישראל, רבי אבא בר יודן בשם ר' אבא משל לכן מלכים שנתגאה לבו עליו ולקח את הסיף לחתך את אביו א"ל פדגוגו אל תייגע את עצמך תן לי ואני חותך, הציץ המלך עליו א"ל יודע אני להיכן היתה כוונתך מוטב שיתלה הסרחון בך ולא בבני, חייך מן פלטין דידי לית את זייע, ומותר פתורי את אכיל, עשרים וארבע אנונס את נסיב, כך מן פלטין דידי לית את זייע- ומן המקדש לא יצא, ומותר פתורי את אכיל- והנותר מן המנחה כ"ד את נסיב אלו כ"ד מתנות כהונה שניתנו לאהרן ולבניו.
זוהר מצורע נג ת"ח מה בין משה לאהרן הי מנייהו עלאה אלא משה עלאה משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניא.

תפארת שלמה מסעי: ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' בחדש החמישי באחד לחדש. הנראה לרמז בענין זה שהזכיר הכתוב יום מיתתו של אהרן בחדש ההוא ולא נאמר כן יום מיתת שאר הצדיקים בתורה. דהנה אנו אומרים בזמירות ליל שבת נהרא לה ימטא וברכאן דנפישין קריבו שושבינין עבידו תיקונין כו'. הרמז נהר"א הוא אותיות אהר"ן כי כבר נודע שאהרן הוא שושבינא דמטרוניא... והוא כאשר אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום כל ימיו שהכוונה בזה שהיה אוהב תמיד לקרב השכינה אל דודה ולקשטה בתיקונין להיחוד והשלום... והנה גדולים צדיקי' במיתתן כמו שאהרן הכהן העלה מ"נ בחייו אל השכינה לקבל החסדים והשפעות טובות כן ביום מיתתו העלה יותר ויותר בנפשו כנ"ל והמשיך שפע החסדים והשפעות טובות מלמעלה להשכינה בעת ההיא בחודש החמישי באחד לחדש. וזאת המעלה והזכות עומדת לעד שגם ביום הזה בחדש המר הזה בין המצרים שהשכינה מתרחקת חלילה מבעלה הנה זכות אהרן הכהן שנתעלה ביום הזה יעמוד לנו להמשיך חסדים ושפע להשכינה ומתוך צרה יצא הרוחה וימציא חנינה ולכך נכתב יום ההוא לזכרון לדורות עולם כנ"ל.

ספורנו במדבר ח ב: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות. כשתדליק את שש הנרות. אל מול פני המנורה. שהוא הקנה האמצעי, וזה כשתפנה שלהבת כל אחד מהששה נרות אל הקנה האמצעי, אז יאירו שבעת הנרות. ושכן ראוי שכוונת המימינים העוסקים בחיי עולם והמשמאלים העוסקים בחיי שעה- העוזרים למימינים, כאמרם אלמלי עלייא, לא מתקיימי אתכלי (חולין צב, א) - תהיה להפיק רצון האל יתברך, באופן שיושג מכווננו בין כולם וירוממו את שמו יחדו כמו שקבלו עליהם, כאשר העיד באמרו ויענו כל העם יחדו ויאמרו: כל אשר דבר ה' נעשה כלומר בין כולנו נשלים כונתו: וזה מעשה המנורה מקשה. וזה התכלית בעצמו המכוון בהדלקת הנרות אל מול פני המנורה, הוא בעצמו מכוון בענין חיוב היות המנורה מקשה, להורות האחדות המכוון לתכלית אחד בעצמו:

שמות רבה נב: א"ר יוחנן כיפה של חשבונות היתה חוץ לירושלים וכל מי שמבקש לחשב הולך לשם למה שלא יחשב בירושלים ויצר לפי שנקראת משוש כל הארץ.

חדושי הרי"ם: מה שמנהג כעשות סיום מסכת בט' ימים שמן ר"ה אב עד ט' באב כי בית המקדש נחרב משום שנאת חנם שהיה ביניהם היינו שהיה לו צער בלימוד של תבירו או בשאר ענינים וכדומה ועל זה אנהנו בגלות לתקן זאת ובמדה זו התפאר אביי במס' שבת תיתי לי דכי הזינא צורבא מרבנן דשלים מסכת עבידנא יומא טבא לרבנן שהיה כל כך שלם במדה זו ויצא מהפחיתות שהיה לו שמחה שראה דבר טוב אצל חבירו עד שעשה סעודה לכל חביריו וכל זה כדי להמשיך גם אותם לזו המדה על ידי הסעודת יעות וזה הפירוש מה שאומרים בסיום מסכת הדרן עלך וכו פירוש על ידי אותו השמחה נחזור למקומו הראשון וזה אפשר מה שרגילין סעודות האלו באב שזוה תיקון.

חידושי הרי"ם: יש לייגע עצמו בימים הללו לפטור שנאת חנם. וזה מה שעינו רעה באחרים, ואפילו זה שאין לו עין טובה על כל אחד, זה הוא שנאת חנם, וזה היא המחריב את הבית. וכל שלא נבנה בימיו כאילו חרב וטוב עין הוא יבורך ובוה יבנה הבית:

גיטין נח: אמר רב יהודה אמר רב מעשה בבנו ובבתו של רבי ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים לימים נזדווגו שניהם במקום אחד זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה אמרו בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות הכניסום לחדר זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה זה אומר אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה וזאת אומרת אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד ובכו כל הלילה כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בכביה עד שיצאה נשמתן ועליהן קונן ירמיה על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים.

קובץ ח, מז: ואם נחרבנו, ונחרב העולם עמנו, על ידי שנאת חנם, נשוב להבנות, והעולם עמנו יבנה, על ידי אהבת חנם.